

რეკრეაციული რესურსები და რეკრეაციული კომპლექსების ფორმირების პირობები

ნინო შაფათაია,
სტუ დოქტორანტი

რეზიუმე

სტატიაში განხილულია რეკრეაციული კომპლექსების ფორმირებისთვის აუცილებელი რეკრეაციული რესურსები და პირობები, რეკრეაციული კომპლექსების ფორმები და მათი პოტენციალი.

აქტიური დასვენების მიმართ მოთხოვნა კომბინირებულ სოციალურ-ეკონომიკურ მოვლენას წარმოადგენს. რამდენადაც რეკრეაცია ხელს უწყობს არა მხოლოდ ჯანმრთელობის და შრომისუნარიანობის შენარჩუნებას, არამედ, აკმაყოფილებს მომხმარებელთა კულტურულ-საგანმანათლებლო მოთხოვნებსაც, შესაბამისად, რეკრეაციულ მომსახურებაზე მოთხოვნაც კომპლექსურია და მასში ერთიანდება პერსონიზებული მოთხოვნები.

რეკრეაციულ მომსახურებაზე მომხმარებელთა მოთხოვნების დაკმაყოფილების ერთ-ერთი გზაა რეკრეაციული კომპლექსების ფორმირება, რომლის დროსაც არანაკლებ საყურადღებოა რეკრეაციული პოტენციალი, რომელიც ფუნქციური ურთიერთდამოკიდებულების მექანე ბუნებრივი, სპორტულ-ტურისტული, სამკურნალო-გამაჯანსაღებელი და სოციალურ-კულტურული ქვესისტემების ერთიან სისტემას წარმოადგენს. რეკრეაციული რესურსების აქტივაციას კი ხელსაყრელ ბუნებრივ / კულტურულ პირობებთან ერთად მასთან მჭიდროდ დაკავშირებული სამეურნეო დარგები განაპირობებს.

საკვანძო სიტყვები: რეკრეაცია, რეკრეაციული კომპლექსი, აქტიური დასვენება, რეკრეაციული პოტენციალი, ინფრასტრუქტურა.

შესავალი

რეკრეაციული რესურსები ბუნებრივი და ადამიანის მიერ ხე-

ლოგურად შექმნილი ობიექტების ერთობლიობაა, რომლებიც ხელსაყრელ გარემოს ქმნის აქტიური დასვენების მიმართ მოსახლეობის მოთხოვნილების დასაკმაყოფილებლად.

ნებისმიერი ეროვნული ეკონომიკის განვითარების თანამედროვე ეტაპი ხასიათდება მასში მონაწილე სამეურნეო სტრუქტურების აქტიურობით, რაც მიზნად ისახავს საზოგადოებისა და სახელმწიფოს წინაშე მდგარი ამოცანებისა და პრობლემების გადაწყვეტას.

გასული საუკუნის 80-ანი წლებიდან მოყოლებული მსოფლიო ეკონომიკის განვითარების აქცენტები ადამიანისა და სოციალური ინფრასტრუქტურის განვითარებაზე გახდა ორიენტირებული. ადამიანური ფაქტორი იქცა არა მხოლოდ ეკონომიკური შესაძლებლობების წყაროდ, არამედ, ეკონომიკის სოციალური ქმედუნარიანობის საზომადაც.

ისტორიული გამოცდილება გვიჩვენებს, რომ მხოლოდ იმ ქვეყნებმა მიაღწიეს წარმატებას, სადაც სოციალური პრობლემების მოგვარება, მოსახლეობის ცხოვრების დონის გაუმჯობესება და საზოგადოების, როგორც ერთიანი სხეულის განვითარება გახდა თავად ეკონომიკის განვითარების მთავარი მიზანი.

ძირითადი ტექსტი

ტურიზმის ინდუსტრიის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი კომპონენტი - რეკრეაცია ემსახურება მოსახლეობის აქტიურ დასვენებას, ფიზიკური ძალების აღდგენას და მორალურ განტვირთვას ხანგრძლივი და შრომატევადი სამუშაოს შემდეგ. რეკრეაციული მომსახურების მოხმარების მხრივ პირველ ადგილს ევროპული ქვეყნები იკავებენ, მაგალითად, რეკრეაციული მომსახურებისა და პროდუქტების მოხმარების თვალსაზრისით ლიდერობს ავსტრია, რომელსაც ძალიან მცირე განსხვავებით ჩამორჩებიან: ნორვეგია, შვეიცარია, გერმანია და იტალია.

აქტიური დასვენების მიმართ მოთხოვნა კომბინირებულ სოციალურ-ეკონომიკურ მოვლენას წარმოადგენს. როგორც სოციალური სფეროს ერთ-ერთი შემადგენელი ელემენტი, რეკრეაცია ხელს უწყობს არა მხოლოდ ჯანმრთელობის და შრომისუ-

ნარიანობის შენარჩუნებას, არამედ, აკმაყოფილებს მომხმარებელთა კულტურულ-საგანმანათლებლო მოთხოვნებსაც.

შესაბამისად, რეკრეაციულ მომსახურებაზე მოთხოვნაც კომპლექსურია და მასში ერთიანდება ისეთი პერსონიზებული მოთხოვნები, როგორიცაა, ფიზიკური, სულიერი, ინტელექტუალური, ემოციური, და სოციალური მოთხოვნები.

თუმცა, რეკრეაციულ მომსახურებაზე მოთხოვნა ასევე ხასიათდება გარკვეული არამდგრადობით და დამოკიდებულია მოდაზე, რეკლამაზე, მომსახურებების პოპულარობაზე, მოსახლეობის კულტურულ განვითარებაზე და სხვ. რეკრეაციული მომსახურების მოთხოვნას განაპირობებს ისეთი ფაქტორების ერთობლიობა, როგორიცაა სანარმოო მოდელები, სანარმოო ურთიერთობები და მომხმარებლის გადამხდელუნარიანობა. რეკრეაციული მოთხოვნების დაკმაყოფილება სხვადასხვა სახით ხდება, რაც ძირითადად ისეთი ფორმებით გამოიხატება, როგორიცაა: გამაჯანსაღებელი დასვენება, ექსკურსიები/გართობა და საკურორტო-სანატორიული მკურნალობა.

რეკრეაციულ მომსახურებაზე მომხმარებელთა მოთხოვნის დაკმაყოფილების ერთ-ერთი გზაა რეკრეაციული კომპლექსების ფორმირება, რომლებიც, თავისმხრივ, მრავალდარგოვან და მრავალდონიან სტრუქტურას წარმოადგენენ. როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, რეკრეაციული პოტენციალი ტურიზმის სოციალურ ბირთვს წარმოადგენს და შესაბამისი შიდა ორგანიზებისა და სათანადო საერთაშორისო კავშირების შემთხვევაში, იგი შესაძლოა მდიდარი ტურისტული რესურსის მქონე ქვეყნების ეროვნული ეკონომიკის ერთ-ერთი შემოსავლიანი წყარო გახდეს.

არანაკლებ საყურადღებოა რეკრეაციული პოტენციალი, რომელიც ბუნებრივი, სპორტულ-ტურისტული, სამკურნალო-გამაჯანსაღებელი და სოციალურ-კულტურული ქვესისტემების ერთიან სისტემას წარმოადგენს. ის ხასიათდება ფუნქციური ურთიერთდამოკიდებულებით და ტერიტორიული მთლიანობით, ხოლო მის აქტივაციას მასთან მჭიდროდ დაკავშირებული ისეთი დარგები განაპირობებს, როგორიცაა: სოფლის მეურნეობა და კვების მრეწველობა, სამგზავრო ავტოტრანსპორტი და კავშირ-

გაბმულობა, ვაჭრობა და საზოგადოებრივი კვება. რეკრეაციული პოტენციალი ეროვნული ეკონომიკის სოციალური ბლოკის განუყოფელი ნაწილია. რეკრეაციული კომპლექსის ფორმირებისას უნდა გადაიჭრას ისეთი ამოცანები, როგორიცაა:

- რეკრეაციული ობიექტების რაციონალური განთავსება ქვეყნის ტერიტორიაზე ბუნებრივ-კლიმატური და სხვა პირობების გათვალისწინებით;

- არსებული რეკრეაციული რესურსების მრავალმხრივი და ეფექტური გამოყენება;

- რეკრეაციულ სპეციალიზაციასა და თანამდევ დარგებსა და ინფრასტრუქტურას შორის ოპტიმალური თანაფარდობის მიღწევა;

- ძირითადი კომუნიკაციების (წყალმომარაგება, გათბობა, ენერგომომარაგება და სხვ.) ლოკალური ბაზების შექმნა/გაუმჯობესება, ან უახლოესი საბაზო ტერიტორიიდან უზრუნველყოფა;

- საყოფაცხოვრებო - კომუნალური და კულტურული მომსახურების, საზოგადოების, სამომხმარებლო საქონლითა და სუვენირებით ვაჭრობის უზრუნველყოფა;

- მაღალპროდუქტიული სოფლის მეურნეობის განვითარება, რომელიც მაქსიმალურად დააკმაყოფილებს დამსვენებლებისა და ადგილობრივი მოსახლეობის მოთხოვნებს მაღალი ხარისხის კვების პროდუქტებზე;

- თანამედროვე სატრანსპორტო სისტემის და თანამედროვე კავშირგაბმულობის ყველა სახეობის განვითარება, როგორც შიდა რაიონული, ისე რეგიონული თვალსაზრისით;

- ადგილობრივი მოსახლეობის დასაქმების უზრუნველყოფა და შრომითი რესურსების რაციონალური გამოყენება;

- უსაფრთხოების უზრუნველყოფა როგორც ადგილობრივი მოსახლეობისთვის, ისე ტურისტებისა და დამსვენებლების მოსალოდნელი ნაკადებისთვის;

- გარემოს დაცვა რეკრეაციულ ტერიტორიებზე.

როგორც უკვე აღვნიშნეთ, რეკრეაციული რესურსები ბუნებრივი და ადამიანის მიერ ხელოვნურად შექმნილი ობიექტების

ერთობლიობაა, რომლებიც ხელსაყრელ გარემოს ქმნის აქტიური დასვენებისა და მკურნალობის მიმართ მოსახლეობის მოთხოვნილების დასაკმაყოფილებლად. რეკრეაციული კომპლექსების დინამიური განვითარება მოითხოვს ორივე (ბუნებრივი და ხელოვნური) სახის რესურსების ერთობლივად არსებობას. უნდა გავითვალისწინოთ, რომ ბუნებრივი რესურსების რაიმე განსაკუთრებული მიზიდველობის მიუხედავად, შესაბამისი კომუნიკაციების, კავშირგაბმულობის, კომუნალური ინფრასტრუქტურის და კულტურული ღირსშესანიშნავობების არარსებობის შემთხვევაში, შეუძლებელი გახდება მომხმარებელთა ფართო წრეზე გათვლილი რეკრეაციული მომსახურების განვითარება.

რეკრეაციული რესურსების მთავარი მახასიათებლებია:

- ბუნებრივ-კლიმატური პირობები,
- ხელმისაწვდომობა,
- მისი სამედიცინო და ფიზიკურ / ქიმიური თვისებები,
- პეიზაჟური და ლანდშაფტური ვიზუალური მახასიათებლები,

რეკრეაციული კომპლექსის ფორმირებისა და განვითარების პირობები სამ ჯგუფად შეიძლება დაიყოს:

1. საბაზისო-რესურსული პირობები - სადაც მოიაზრება ლოკალური ბუნებრივ-კლიმატური რესურსები, რომლებიც რეკრეაციული კომპლექსის ფორმირების საწყის სტადიას განაპირობებს (მაგ. მინერალური წყლები, სამკურნალო ტალახები, სამკურნალო მღვიმეები, მისთ.);

2. სივრცულ-ეკონომიკური პირობები - რომლებიც ორი ძირითადი მომენტიტ ხასიათდება: კომპლექსები ვითარდება ან მსხვილი ურბანული აგლომერატების ბაზაზე, მაღალი ეკონომიკური განვითარების მქონე რაიონებში, ან, სპეციპიკური გეოგრაფიული მდებარეობიდან გამომდინარე, ამა თუ იმ კონკრეტულ ტერტორიაზე;

3. სოციალურ-ეკონომიკური პირობები - რომლის დროსაც კომპლექსების განთავსებასა და განვითარების დონეს განსაზღვრავს ეროვნული, სოციალური, არქეოლოგიური, არქიტექტურული და მისთ. ფაქტორები.

ბუნებრივ-კლიმატური და ეკონომიკური პირობების თვალ-

საზრისით ტერიტორიაზე არსებული განსხვავებები გარკვეულ კვალს ტოვებს რეკრეაციული კომპლექსის განვითარების ინტენსიურობაზე, მასშტაბებზე, სპეციალიზაციაზე და დარგობრივ სტრუქტურაზე.

აქვე მნიშვნელოვანია მოკლედ მიმოვიხილოთ რეკრეაციული კომპლექსების სახეებიც. ამა თუ იმ რეკრეაციული დარგის ფუნქციური დანიშნულების, სპეციალიზაციის დონისა და უპირატესი განვითარების მიხედვით განასხვავებენ ტერიტორიულ-რეკრეაციული კომპლექსების სხვადასხვა სახეობებს, ესენია:

- სანატორიულ-საკურორტო,
- ტურისტულ-გამაჯანსაღებელი,
- სანატორიულ-ტურისტულ-გამაჯანსაღებელი
- სპორტულ-გამაჯანსაღებელი (სანადირო-სათევზაო, საფეხმავლო, ველო, საცენოსნო...),
- შემეცნებითი,
- უნივერსალური

რესურსების სოციალურ-ეკონომიკური კომპონენტის მნიშვნელობის მიუხედავად, რეკრეაციული კომპლექსის ფორმირებისა და განვითარებისთვის უმთავრესი როლი ენიჭება ხელსაყრელ ბუნებრივ პირობებს. სწორედ ეს უკანასკნელი წარადგენს რეკრეაციის ერთ-ერთ უმთავრეს მატერიალურ წინაპირობას. ასეთი პირობების არსებობა განაპირობებს რეკრეაციული კომპლექსების აღმოცენებას ახალ, მანამდე ეკონომიკურად ნაკლებად განვითარებულ რაიონებში. რეკრეაციული მიზნით ხელუხლებელი და ხელსაყრელი ბუნებრივი რესურსების გამოყენება შეიძლება იქცეს ახალი ტერიტორიების არა მხოლოდ ეკონომიკური განვითარების საწყის წერტილად, არამედ, შეუძლია არსებითი გავლენა მოახდინოს დიდი ხნის დამკვიდრებულ ტერიტორიებზეც.

დასკვნა

ამრიგად, რეკრეაციული სისტემა საკმაოდ მომთხოვნია ბუნებრივი გარემოს მდგომარეობის მიმართ, რამდენადაც ეს რეკრეაციული რესურსების ძირითადი კომპონენტია. თვითმყოფადი და

განუმეორებელი ბუნების გარდა, რეკრეაციის ინტერესის სფეროს წარმოადგენს არქიტექტურის, ისტორიული და კულტურული ძეგლები, საგზაო/საკომუნიკაციო ინფრასტრუქტურა, ვაჭრობისა და საზოგადოების ობიექტები და ა.შ. რეკრეაციულ რესურსებად ასევე მიზანშეწონილია განვიხილოთ ადგილობრივი მოსახლეობის ეთნოგრაფიული თავისებურებები, ტრადიციები და თვითმყოფადი კულტურა.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. *barkalaia b.*, “turizmis potenciali, ganvitarebis formebi da produqti”, me-2 saertasoris samecniero praqtikuli konferencia “ekonomika da biznesi”, batumi, 2011;
2. George H. Siehl, The Policy Path to the Great Outdoors: A History of the Outdoor Recreation Review, 2008
3. Anze Chen, Yunting Lu, Young C.Y. Ng, The Principles of Geo-Tourism, 2015
4. Hrytsky V. Hacman M., Formation and Development of a Recreation Complex, 2015

REFERENCES:

1. Barkalaia B., “Tourism Potential, Forms of Development and Product”, 2nd International Scientific Practical Conference “Economy and Business”, Batumi, 2011 (in Georgian language);
2. George H. Siehl, The Policy Path to the Great Outdoors: A History of the Outdoor Recreation Review, 2008;
3. Anze Chen, Yunting Lu, Young C.Y. Ng, The Principles of Geo-Tourism, 2015;
4. Hrytsky V. Hacman M., Formation and Development of a Recreation Complex, 2015.

RECREATION RESOURCES AND CONDITIONS FOR FORMING RECREATIONAL COMPLEXES

Nino Shapatava,

PhD Student,

Georgian Technical University

RESUME

The present article “Recreation Resources and Conditions for Forming Recreational Complexes” reflects on the recreation resources and conditions to form the recreation complexes, the forms of the recreation complexes and their potential.

The demand toward the active recreation and leisure represents a combined social and economic phenomenon. As the recreation facilitates not only the improvement or maintenance of the health and labor capacity but it also meets the cultural/cognitive demands of the customers. Therefore the demand on recreation services is also complex and unites somewhat personal demands too.

One of the ways to meet the customers’ demands on recreation services is to create the recreation complexes where the focus should be made upon the recreational potential that in turn represents an uniform system of the interlinked natural, sports-tourists, medical-wellness and social-cultural subsystems. The activation of the recreation resources equally depends upon the favorable natural/cultural conditions and the economic sectors tightly linked to it.

Keywords: Recreation, Recreation Complexes, Active Leisure, Recreation Potential, Infrastructure.